

Herfstverkleuring is een typisch fenomeen van de gematigde bossen (Europa, N-Amerika en NO-Azië) dat we niet in de tropen vinden. Het is het gevolg van de seizoenswisseling. Bomen verbruiken veel water vooral door verdamping via hun bladeren. Tijdens de vorstperiodes in de winter zouden bomen kunnen uitdrogen omdat ze geen water uit de bevroren ondergrond kunnen opnemen. Daarom stoten ze in de herfst hun bladeren af. Maar eerst laten de bomen via hun sap alle herbruikbare voedingsstoffen uit de bladeren terugstromen naar de stam en wortels, waar ze worden opgeslagen. Vooral chlorofyl, de groene kleurstof wordt opgenomen en verdwijnt gaandeweg. De andere gele of rode kleurstoffen worden zichtbaar en zorgen voor een prachtig kleurenspeel.

Het parcours start op de Eredreef, niet ver van de Hoofdingang en eindigt in de buurt van de Bijenkasten (nr. 38 op het Bezoekersplan). Gedurende natte periodes zijn stevige schoenen of laarzen nodig want het laatste gedeelte moet je over het gazon wandelen.

A. Zwarte tupelboom, *Nyssa sylvatica*

Deze boomsoort uit Noord-Amerika houdt van nattigheid! Het liefst staat hij aan de waterkant, op voedselrijke grond. Doorheen het jaar valt hij niet erg op, na de eerste nachtvorst, kleurt hij spectaculair vuurrood. De eerste decennia van zijn leven groeit de tupelboom erg langzaam, waardoor hij ook in middelgrote tuinen geplant kan worden.

- ▶ Wandel de Eredreef helemaal af. De tweede boom staat voorbij het Kasteel, in de bocht.

B. Gewone plataan, *Platanus x hispanica*

Platanen worden veel aangeplant als schaduwbomen langs lanen en pleinen. Ze vallen niet meer weg te denken uit het stadsbeeld van bijvoorbeeld Londen of Barcelona. Met hun bijzondere schors zijn ze makkelijk herkenbaar. Ze verdragen ook zware snoei en luchtvervuiling. De handvormige bladeren lijken een beetje op die van sommige esdoorns.

- ▶ Stap verder naar het 'Fruticetum', de collectie bomen en struiken uit de gematigde streken.

C. Amerikaanse amberboom, *Liquidambar styraciflua*

Het blad van de amberboom heeft prachtige herfstkleuren. Stuk gewreven bladeren geven een aangename zoete geur af. Het hars uit de bladeren werd in Amerika gebruikt als lijm, schoenpoets, geurstof of als geneeskrachtige balsem. Liquidambar betekent trouwens 'vloeibaar amber' en slaat op het hars dat uit de stam wordt getapt of bij warm weer uit de bladeren druppelt.

D. Grootbladige berk, *Betula maximowicziana*

Typisch voor berken zijn de hele kleine blaadjes die bruin en geel verkleuren in de herfst. Deze berkensoort uit Japan is echter een buitenbeentje wat bladgrootte betreft; de bladeren kunnen tot 15 cm lang worden. De wetenschappelijke naam 'maximowicziana' werd gekozen om de 19e eeuwse Russische plantkundige Karl Ivanovich Maximowicz, die vele nieuwe plantensoorten in het Verre Oosten ontdekt heeft, te eren.

E. Zwarte berk, *Betula nigra*

Met zijn donkere, afbladderende schors is de zwarte berk de donkerste van alle berkensoorten. Hij groeit van nature in N-Amerika, waar hij voorkomt tot in Florida. Het is van alle berken de berkensoort die je het meest zuidelijk kan aantreffen.

F. Amerikaanse tulpenboom, *Liriodendron tulipifera*

De bladeren van de tulpenboom zijn heel bijzonder van vorm. Ze hebben een tulpvormige uitsnijding aan de top. Het is niet duidelijk of de naam tulpenboom daarop slaat want ook de bloemen doen wat aan tulpen denken; ze zijn verwant met de magnolia's. Tulpenbomen verkleuren prachtig goudgeel in de herfst.

G. Japanse schermmagnolia, *Magnolia obovata*

De bossen van het Japanse eiland Hokkaido zijn de natuurlijke groeiplaats van deze magnoliasoort. Daar kan hij uitgroeien tot een hoge boom (25 m). Ook de bladeren zijn enorm, ze hebben een zilveren onderkant als ze jong zijn, maar ook de herfstverkleuring is prachtig. Ze doen wat aan bladeren van een rode kool denken.

► Loop nu in de richting van het achterpoortje van het Herbetum, nr. 17 op het Bezoekersplan. Vanaf nu verloopt de wandeling enkel nog over het gazon.

H. Turkse amberboom, *Liquidambar orientalis*

De Turkse amberboom is een bedreigde boomsoort uit het oostelijke deel van het Middellandse Zeegebied (ZW-Turkije en Rhodos). Hij houdt van een vochtige standplaats in riviervlaktes. De bouw van drie dammen in Turkije die ervoor zorgden dat de belangrijkste amberbossen verdwenen, heeft van de amberboom in Turkije een symboolsoort voor het behoud van de biodiversiteit gemaakt. De boom is ook economisch belangrijk want hij produceert een soort was, 'Styrax' of 'Storax', die naar kaneel ruikt, en die geogst wordt voor medicinale toepassingen en parfums.

I. Wilsonpopulier, *Populus wilsonii*

Ernest Wilson heeft in het begin van de 20e eeuw duizenden plantensoorten en -variëteiten uit China in Europa en Amerika geïntroduceerd. In tuinbouwmidens is men hem daardoor 'China' Wilson gaan noemen. In elke tuin groeit wel een plant die we aan hem te danken hebben: vlinderstuik, hortensia, camelia, pioen, azalea, ... Deze populierensoort verscheepte hij in 1907 en werd daarom naar hem vernoemd.

J. Grootbladesdoorn, *Acer macrophyllum*

De grootbladesdoorn, met zijn bladeren die tot 30 cm lang kunnen worden, komt van nature voor van Alaska tot in Californië. Daar is hij dan ook de belangrijkste houtleverancier voor meubels, maar typisch is dat zijn hout ook veel gebruikt wordt voor pianoframes en slakommen.

K. Wilde kardinaalsmuts, *Euonymus europaeus*

De wilde kardinaalsmuts is een struik die je in heel Europa kan aantreffen. Prachtig is de vuurrode herfstverkleuring en ook de bijzondere rode vruchtjes die de kleur en de vorm hebben van het hoofddeksel dat kardinalen vroeger bij regenweer droegen. Het harde hout van de twijgen levert kwaliteitshoutskool voor tekenaars. In Amerika zorgt deze soort voor heel wat overlast als invasieve plantensoort uit Europa.

L. Amoeresdoorn, *Acer tataricum* subsp. *ginnala*

De Amoeresdoorn komt voor in NO-Azië, o.a. langs de Amoerrievier die een deel van de grens vormt tussen Rusland en China. De bovenkant van de bladeren van deze Aziatische glimmen fel en de bladstelen zijn roze. In de herfst kunnen de bladeren oranje tot rood worden.

M. Fluweelboom, *Rhus typhina*

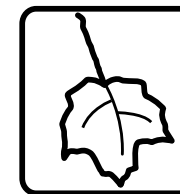
De fluweelboom werd al in de 17e eeuw uit Noord-Amerika ingevoerd. Het is een kleine boom met veervormig samengestelde bladeren die prachtig verkleuren in de herfst. Vrouwelijke bomen dragen een fluweelzachte vruchtkolf, maar ook de jonge twijgen zijn zacht door de haartjes die er op groeien. In tuinen kan deze plant gaan woekeren want hij maakt ondergrondse uitlopers om zich voort te planten.

► De laatste boomsoort groeit langs de Ringweg, ongeveer in het midden tussen de Balatkas (nr. 8) en de Bijenkasten (nr. 38).

N. Bijenboom, *Tetradium daniellii*

De bijenboom werd uit China en Korea ingevoerd in het begin van de 20e eeuw. Europese imkers juichten het aanplanten van de bijenboom toe want in de late zomer ontbreekt het bij ons nog wel eens aan nectarrijke bloemen. Het is dan ook een gezoem van jewelste zodra deze boom in bloei staat, een spektakel dat slechts enkele dagen duurt.

Tip: Geniet ook van de herfstverkleuring op andere momenten, hou dus deze folder bij en kom nog eens terug. Er zijn nog andere zones in de Plantentuin met schitterende herfstverkleuring; de eikenverzameling (nr. 20 op het Bezoekersplan) en de collectie esdoorns (nr. 23) bijvoorbeeld. Bij het aanplanten van de zone rond de Oranjerievijver (nr. 33), werd extra aandacht besteed aan de herfstverkleuring en bij de verkleuring van het Noord-Amerikaans bos (nr. 24) kan je ervaren wat men over de oceaan met een 'Indian Summer' bedoelt.

Herfstkleuren wandeling

V.U. Nationale Plantentuin van België 2013

Welkom in de Plantentuin, we nodigen u uit om te genieten van het bijzondere spektakel van de herfstverkleuring. We hebben enkele bomen uitgekozen die bijzonder mooi ogen in het najaar, die vindt u in deze folder. De herfstverkleuring is soms van korte duur, erg weersafhankelijk en kan bovendien elk jaar anders uitpakken voor elke boomsoort. Daarom hebben we bij de bomen uit deze folder telkens een foto geplaatst van de herfstbladeren, de voorgaande jaren gemaakt door gerenommeerd fotograaf Roel Jacobs, tijdens het hoogtepunt van de herfstverkleuring van elke soort. Zo kom je steeds op tijd, ook al is de herfstverkleuring nog niet begonnen of zijn alle bladeren al afgevallen.